HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO
HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR
Saapunut/Inkommit
20. 06. 2011
Dnro/Dnr Khs 2011-599
Tehtäväluokka 011
Uppgiftsklass 25

Kaupunginhallitus
PL 1 (Pohjoisesplanadi 11-13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

89 §
LAUSUNTO VALTUUSTOALOITTEESTA PERINTÄTOIMISTOJEN KÄYTÖSTÄ LUOPUMISEKSI HELSINGIN KAUPUNGIN MAKSUJEN PERINNÄSSÄ

Kklk
KIR 2001-46, Khs 2011-599
Esityslistan asia Ktj/2

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta päätti antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunginkirjasto siirtyi aineistoperinnässään käyttämään perintätoimiston palveluja keväällä 2002. Tarkoituksena oli tehostaa aineistoperintää ja siten nopeuttaa aineiston kiertoa asiakkaalta toiselle.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 2.5.2005 kaupungin rahasaatavien laskutus- ja perintäohjeen, jonka mukaan kaupungin rahasaatavat on laskutettava ja perittävä tehokkaasti, nopeasti ja taloudellisesti. Ohjeessa todetaan myös, että kaupungin yksiköt voivat käyttää kaupungin organisaation ulkopuolista perintätoimistoa, mikäli se taloudelliset seikat ja toiminnan luonne huomioon ottaen on perusteltua.

Perintätoimiston perittäväksi toimitetaan palauttamatta jäänyt aineisto sekä siihen liittyvät myöhästymismaksut. Perittävän saatavan alaraja on 8,40 euroa. Perintätoimisto perii kaupunginkirjaston lukuun myös kirjastolle tulevan käsittelykulun 5 euroa/tapaus. Palauttamatta jäänyt aineisto siirretään perintätoimiston hoidettavaksi kun palauttamatta jääneen aineiston eräpäivästä on kulunut 60 päivää. Tätä ennen kaupunginkirjasto muistuttaa asiakasta palauttamatta jääneestä aineistosta kaksi kertaa. Ennen perintätoimiston käyttöönottoa kokeiltiin perintäyhteistyötä kaupunginkirjaston ja hallintokeskuksen oikeuspalvelut -yksikön kanssa, mutta resurssien puute esti käytännön jatkamista. Myös muut HelMet –kirjastot käyttävät perintätoimistojen palveluja.

Kaupunginkirjaston aineistoperinnän hoitaa perintätoimisto Lindorff Oy. Perintätoimiston palvelu on kaupunginkirjastolle maksutonta.

Kirjastolain mukaan kirjaston kokoelmien käyttö kirjastossa ja niiden lainaus on maksutonta. HelMet- kirjastojen yhteisissä käyttösäännöissä todetaan kirjaston käyttäjän oikeudet ja velvollisuudet. Käyttösääntöjen rikkomisesta peritään yhteisesti päätetyt maksut. Lainattu aineisto tulee palauttaa eräpäivään mennessä. Käyttösääntöjen mukaan yli eräpäivän pidetystä aineistosta on maksettava myöhästymismaksu. Kirjastokortin omistaja on vastuussa kaikesta kirjastokortillaan lainatusta aineistosta, Asiakas on velvollinen korvaamaan kadonneen tai vahingoittuneen aineiston. Ottaessaan kirjastokortin asiakas sitoutuu allekirjoituksellaan noudattamaan kirjaston käyttösääntöjä. Kirjaston aineiston lainaamisesta ei siis tule asiakkaalle menoja, mikäli hän omalta osaltaan noudattaa kirjaston käyttösääntöjä.

Kaupunginkirjaston saatavat ovat toisin kuin valtuustoaloitteessa todetaan, yksityisoikeudellisia saatavia, jotka perustuvat oikeustoimeen eli sopimukseen. Tällaisen saatavan saattamiseen ulosottotoimin perittäväksi tarvitaan tuomioistuimen antama suoritustuomio.

Lindorff perii velalliselta ensimmäisestä maksuvaatimuksesta saatavan pääoma-arvosta riippuen 6,50 eurosta 40,00 euroon/tapaus (pääomaltaan yli 250 euroa). Kustakin seuraavasta maksuvaatimuksesta peritään kululisä 2,50 euroa.

Perintälaki määrittelee erikseen velallisen kokonaiskuluvastuun saatavakohtaisen ylärajan, joka suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta on 59 euroa. Yksityisoikeudellisten saatavien osalta perintäkulujen ylärajaksi on säädetty 190 euroa, kun kyseessä on pääomaltaan alle 250 euron saatavat ja 220 euroa, kun kyseessä on pääomaltaan yli 250 euron saatavat. Tämä enimmäismäärä voidaan poikkeuksellisissa tapauksissa vielä ylittää. Yksittäisille perintätoimenpiteille kuluttajasaatavaa (yksityisoikeudellista saatavaa) perittäessä velalliselta saa vaatia enintään seuraavat määrät: 5 euroa kirjallisesta maksumuistutuksesta, 21 euroa maksuvaatimuksesta (pääoma 250 euroa tai vähemmän) ja 45 euroa (yli 250 euroa). Kirjastosaatavan keskikoko on 58 euroa/tapaus. Esimerkiksi tällöin velallinen maksaa perintätoimistolle ensimmäisestä maksuvaatimuksesta 15 euroa ja kaupunginkirjastolle tulevan 5 euron perintäpalkkion. Valtaosa asiakkaista joko palauttaa aineiston tai maksaa sen ensimmäisen maksuvaatimuksen jälkeen. Oikeudelliseen perintään päätyy noin 100 tapausta ja ulosottoon noin 15 tapausta vuodessa.

Kirjasto siirtää perintätoimiston perittäväksi vuosittain noin 6 200 tapausta. Vuonna 2010 saatavien pääoma-arvo oli 360 000 euroa, josta

saatiin takaisin lähes 200 000 euron arvosta kaupungin omaisuutta. Aineistoa korvattiin noin 50 000 euron arvosta. Käsittelykuluja tilitettiin kirjastolle noin 22 000 euron arvosta. Onnistumisprosentti vuoden 2010 aikana oli 76.

Mikäli perintätoimiston palveluja ei käytettäisi, jäisi osa aineistosta palauttamatta ja velallisasiakkailta lainausoikeuden palauttaminen saamatta. Kaupunginkirjastolla ei itsellään ole resursseja hoitaa vastaavia palveluita. Aineistomäärärahojen riittämättömyyden vuoksi on tärkeää saada lainattu aineisto takaisin ja mahdollisimman tehokkaasti kiertoon unohtamatta aineistoperinnän taloudellista merkitystä ja asiakkaiden tasa-arvoista kohtelua.

Edellä mainituista syistä johtuen Helsingin kaupunginkirjasto ei kannata perintätoimistojen käytöstä luopumista.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

Lisätiedot:
Pesonen Ritva, talouspäällikkö, puhelin 3108 5510

Miska Toiviainen
suunnittelija

17.5.2011

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO
HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR
Saapunut/Inkommit
25. 05. 2011
Dnro/Dnr Khs2011-599
Tehtäväluokka 011
Uppgiftsklass 24

Kaupunginhallitus
PL 1 (Pohjoisesplanadi 11-13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

143 §
3.5.2011 pöydälle pantu asia
LAUSUNTO VALTUUSTOALOITTEESTA PERINTÄTOIMISTOJEN KÄYTÖSTÄ LUOPUMISESTA

Terke 2011-407
Esityslistan asia TJA/6

TJA

Terveyslautakunta päätti antaa aloitteesta seuraavan lausunnon:

”Terveyskeskuksen maksutulot olivat vuonna 2010 noin 43,5 milj. e. Laskuja lähetettiin 920 000 kpl, maksumuistutuksia lähti 135 000 kpl (15 %) ja perintään meni 73 000 laskua (8 %). Taloushallintopalvelut -liikelaitoksen mukaan kaupungin toimesta lähetetty maksumuistutus tehoaa vajaassa 50 % tapauksista. Tämä merkitsee, että suuri määrä terveyskeskuksen laskuja jää edelleen maksamatta ensimmäisen maksumuistutuksenkin jälkeen.

Terveyskeskuksen asiakasmaksujen laskutuksen hoitaa Taloushallintopalvelu –liikelaitos. Kaupunginhallitus on hyväksynyt 2.5.2005 kaupungin rahasaatavien laskutus- ja perintäohjeen, jonka mukaan kaupungin rahasaatavat on laskutettava ja perittävä tehokkaasti, nopeasti ja taloudellisesti. Ohjeessa todetaan myös, että kaupungin yksiköt voivat käyttää kaupungin organisaation ulkopuolista perintätoimistoa, mikäli se taloudelliset seikat ja toiminnan luonne huomioon ottaen on perusteltua.

Terveyskeskus soveltaa kaupunginhallituksen päättämiä maksupoliittisia linjauksia, joiden mukaan pääsääntöisesti maksut peritään asiakasmaksulain säätämän enimmäismäärän suuruisina. Sinänsä terveyskeskusmaksun aiheuttamat hallinnolliset kulut ovat hyvin korkeat suhteessa saatavaan tuottoon.

Laissa verojen ja maksujen täytäntöönpanosta (706/2007) 5 § todetaan seuraavaa: ’Rahoitus- tai luottolaitos, perintätoiminnan harjoittaja tai muu toimitsija saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana tai asiamiehenä julkisen satavan ulosotossa.’

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen laskutuksen hoitaa Taloushallintopalvelu-liikelaitos, joka käyttää kaupungin organisaation ulkopuolista perintätoimistoa saataviensa perimiseen. Perintätoimistot perivät kaupungin velalliselta aina ensin omat perintäkulunsa, jotka voivat olla suuremmat kuin itse kaupungin velka. Mikäli perintä ei tuota tulosta, perintätoimisto lähettää itse perittävän laskun suoraan eteenpäin ulosottoon.

Edellä esitetyn perusteella terveyslautakunta pitää tärkeänä, että selvitetään mahdollisuus perustaa pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen organisaatio kunnallisten maksujen perimiseen. Tällöin myös saatavien perintäkulut voitaisiin pitää kohtuullisina ja kansainvälisten perintätoimistojen sijasta mahdollinen hyöty jäisi kuntalaisille itselleen, jos pääkaupunkiseudun kunnat perisivät saatavansa oman organisaationsa kautta, niin kuin laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta määrää. Näin perinnästä saatu tuotto voitaisiin esimerkiksi käyttää suoraan kuntapalveluihin.

Terveysvaikutusten arviointi
Kuntien omana toimintana erääntyneiden laskujen perintäkustannukset voidaan pitää palvelujen käyttäjille kohtuullisina ja perinnästä saadut mahdolliset tuotot voidaan käyttää esimerkiksi kunnan palveluihin. Kohtuulliset perintäkulut ja oman organisaation perinnän mahdollisten tuottojen ohjaaminen kunnan palveluihin vaikuttavat kuntalaisten eriarvoisuuden kaventamiseen, jolloin voidaan todeta, että aloitteen terveysvaikutukset ovat positiiviset. ”

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

Käsittely

Edellä oleva päätös syntyi äänin 5 (Autti, Kousa, Kuuskoski, Leppänen, Tuominen) - 4 (Heistaro, Muurinen, Snäll. Malinen) jäsen Autin jäsen Leppäsen kannattamana tekemän muutosesityksen mukaisena, jonka mukaan esittelijän lausuntoehdotuksen 3. kappaleen jälkeinen teksti muutetaan päätöksestä ilmeneväksi.

Lisätiedot:
Lind Jussi, suunnittelupäällikkö, puhelin 310 42246

Leena Moisander
pöytäkirjanpitäjä

HELSINGIN KAUPUNKI
HALLINTOKESKUS
Oikeuspalvelut
Antti Peltonen

LAUSUNTO 63 1

10.5.2011

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO
HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR
Saapunut/Inkommit
16. 05. 2011
Dnro/Dnr Khs 2011-599
Tehtäväluokka 011
Uppgiftsklass

Kaupunginhallitus
PL 1 (Pohjoisesplanadi 11-13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

LAUSUNTO VALTUUTETTU PAAVO ARHINMÄEN YM. TEKEMÄSTÄ VALTUUSTOALOITTEESTA KOSKIEN HELSINGIN KAUPUNGIN KÄYTTÄMIEN PERINTÄTOIMISTOJEN PALVELUISTA LUOPUMISTA

Khs 2011–599/011

Valtuutettu Paavo Arhinmäki ym. on 16.3.2011 tehnyt valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Helsingin kaupunki luopuisi perintätoimistojen käytöstä toimistojen harjoittamasta perinnästä velalliselle aiheutuvien suurten perintäkulujen vuoksi. Oikeuspalvelut esittää aloitteesta lausuntonaan seuraavaa.

Saatavat ja niiden perintä

Saatavat voidaan jakaa yksityisoikeudellisiin ja julkisoikeudellisiin saataviin. Yksityisoikeudellinen saatava perustuu oikeustoimeen eli sopimukseen (esimerkiksi vuokrasopimus tai velkasopimus). Tällaisen saatavan saattamiseen ulosottotoimin perittäväksi tarvitaan tuomioistuimen antama suoritustuomio.

Julkisoikeudellisia saatavia puolestaan ovat saatavat, joista tai joiden perusteista säädetään laissa ja jotka peritään julkisyhteisölle (laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta (15.6.2007/706) 1 § 1 mom. 1 kohta ja 2 mom. sekä valtioneuvoston asetus verojen ja maksujen täytäntöönpanosta (20.12.2007/1324) 2 §). Nämä julkisoikeudelliset saatavat ovat suoraan ulosottokelpoisia (mainittu laki 3 § 1 mom.) eli ne voidaan periä ulosottotoimin ilman tuomiota. Julkisoikeudellisia saatavia ovat myös muut saatavat, jotka saadaan laissa säädetyn valtuutuksen nojalla periä suoraan ulosottotoimin (mainittu laki 1 § 1 mom. 2 kohta ja 3 § 2 mom.).

Molempien saatavatyyppien perinnästä säädetään samassa laissa, laissa saatavien perinnästä (22.4.1999/513, perintälaki). Helsingin kaupunki on velkojana molemmissa saatavatyypeissä. Valtuustoaloitteessa mainittujen asuinhuoneiston vuokrien ja kirjastolainojen myöhästymis-

maksujen osalta on kyseessä yksityisoikeudellinen perintä ja terveyskeskus- ja päivähoitomaksujen osalta julkisoikeudellinen perintä.

Lähtökohta perintälaissa on, että velkoja saa antaa perintää ammattimaisesti harjoittavalle taholle toimeksiannon velan perimiseksi. Lain 9 §:n mukaan toimeksisaajan perittäväksi ei kuitenkaan saa antaa valtion saatavia tai lainvastaisen menettelyn vuoksi määrättyjä julkisoikeudellisia, suoraan ulosottokelpoisia maksuseuraamuksia. Muita rajoituksia laissa ei ole.

Kunnan saatavien osalta lainkohta tarkoittaa, että ainoastaan lainvastaisen menettelyn vuoksi määrättyä rahaseuraamusta ei saa antaa perintätoimistolle. Tällainen seuraamus on esimerkiksi pysäköintivirhemaksu. Muunlaisten julkisoikeudellisten saatavien perimiselle perintätoimiston toimesta ei ole esteitä.

Perintälain valmistelussa katsottiin erityisesti, että kuntien asema ja niiden perimien julkisoikeudellisten maksujen luonne ovat sellaisia, ettei ole perustetta rajoittaa saatavien perimistä toimeksisaajan kautta. Kuntien tulee siis sallia järjestää saataviensa perintä tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Luonteeltaan kuntien perimät suoraan ulosottokelpoiset maksut ovat valtaosaltaan palvelumaksuja eli vastiketta kunnallisen palvelun käyttämisestä ja näin lähellä yksityisoikeudelliseen toimenpiteeseen perustuvaa saatavaa. (Lakivaliokunnan mietintö 30/1998).

Perintätoimistojen käytölle julkisoikeudellisen saatavan perinnässä ei näin ole laillisia esteitä mainittuja rajoituksia lukuun ottamatta. Perintälain säätämisen yhteydessä nimenomaan katsottiin, että kuntien saatavat ovat pääasiassa sellaisia, joihin perintätoimistoja voidaan käyttää, jos se on kunnan oman harkinnan mukaan tarkoituksenmukaista.

Perintäkulut

Perintälain 10 §:n 1 momentin mukaan velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja itse vai toimeksisaaja velkojan lukuun. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat.

Lain 10 c §:ssä säädetään kuluttajasaatavalle perintäkulujen enimmäismäärät. Yksityisoikeudellisen saatavan perintäkulujen enimmäismäärä on 190 euroa (saatavan pääoma 250 euroa tai vähemmän) tai 220 euroa (yli 250 euroa). Tämä enimmäismäärä voidaan poikkeuksellisessa tapauksessa vielä ylittää. Suoraan ulosottokelpoisen saatavan perinnässä ei saa aiheutua velalliselle kokonaiskuluja enempää kuin 59 euroa.

Lain 10 a §:ssä puolestaan säädetään ylärajat yksittäisille perintätoimenpiteille. Maksumuistutuksesta saa periä korkeintaan 5 euroa, maksuvaatimuksesta joko 21 euroa (pääoma 250 euroa tai vähemmän) tai 45 euroa (yli 250 euroa). Suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta saa periä kuluja kuitenkin enintään 12 euroa.

Pääosa Helsingin kaupungin laskutuksesta ja perinnästä suoritetaan taloushallintopalvelu-liikelaitoksen (Talpa) toimesta. Talpan laskuttamien saatavien perinnästä on sopimus tarjouskilpailun voittaneen Lindorff Oy:n kanssa. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa aloitteessa mainitut suoraan ulosottokelpoiset terveyskeskusmaksut ja sosiaaliviraston päivähoitomaksut. Kaupunginkirjasto käyttää niin ikään perintätoimistona Lindorff Oy:tä, mutta nämä saatavat ovat yksityisoikeudellisia eikä niitä voi periä ulosotossa ilman suoritustuomiota.

Asuinhuoneistojen vuokrien perinnässä, joka niin ikään on yksityisoikeudellisen saatavan perintää, ei pääsääntöisesti käytetä perintätoimistoja ensiperinnän vaiheessa. Kaupungin omistamien asuntojen ja kaupungin omistamien kiinteistöyhtiöiden asuntojen vuokrien perintä suoritetaan oikeudellisena perintänä hallintokeskuksen oikeuspalveluissa. Lindorff Oy:tä voidaan käyttää tuomion ja sitä seuranneen tuloksettoman ulosoton jälkeen saatavan ns. jälkiperinnässä, jolloin estetään saatavan vanhentuminen.

Talpan perittäväksi lähettämien saatavien perintäkulut velalliselle ovat selkeästi pienemmät kuin edellä kuvatut enimmäismäärät. Alle 15 euron julkisoikeudellisten saatavien osalta lähetetään ennen ulosottoon toimittamista kaksi maksuvaatimusta, joista ensimmäisestä peritään 9,90 euroa ja toisesta 8,90 euroa. Näin ollen perintäkuluja ennen ulosottoa aiheutuu 18,80 euroa. Suurempien julkisoikeudellisten saatavien kuluina peritään yhteensä 27,20 euroa kolmesta maksuvaatimuksesta.

Yksityisoikeudellisten saatavien perinnässä lähetetään kolme maksuvaatimusta ennen niiden toimittamista oikeudelliseen perintään suoritustuomion saamista varten. Näiden vaatimusten aiheuttamat perintäkulut ovat 13,90 euroa; 12,90 euroa ja 11,90 euroa eli yhteensä 38,70 euroa (saatava 250 euroa tai alle) taikka 17,40 euroa; 16,40 euroa ja 15,40 euroa eli yhteensä 49,20 euroa (saatava yli 250 euroa).

Vaihtoehdot

Vaihtoehtona perintätoimiston käyttämiselle Helsingin kaupungin saatavien perinnän apuna olisi joko suorittaa perintä kokonaisuudessaan kaupungin omana työnä tai jättää perimisvaiheita väliin ennen saatavan toimittamista oikeudelliseen perintään (yksityisoikeudelliset saatavat) tai ulosottoon (julkisoikeudelliset saatavat).

Perinnän suorittaminen kaupungin omana työnä esimerkiksi Talpassa vaatisi merkittävää lisäresursointia niin henkilöstön kuin järjestelmienkin osalta nykyisen tehokkuuden saavuttamiseksi. Mikäli velallisilta ei perittäisi toimenpiteitä vastaavia maksuja perintäkuluina, ohjautuisivat kustannukset tällöin yleisesti veronmaksajien kannettavaksi.

Perintätoimenpiteet eivät sinällään ole välttämättömiä. Yksityisoikeudellinen kuluttajasaatava voidaan perintälain 6 §:n mukaan yhden maksuvaatimuksen lähettämisen jälkeen toimittaa suoraan haastehakemuksella käräjäoikeuden käsiteltäväksi. Julkisoikeudellinen saatava puolestaan voidaan maksun määräämisen jälkeen ilman perintätoimia toimittaa ulosottoon.

Kuluttaja-asiamies on kuitenkin linjannut, että kuluttajalle on syytä ennen pakkoperintää lähettää vähintään kaksi perintäkirjettä. Toisen näistä on siis täytettävä lain 6 §:ssä säädetyt maksuvaatimuksen edellytykset. Toinen voi olla sisällöltään kevyempi maksumuistutus. Tällä hetkellä Talpa lähettää kaikissa tapauksissa ensin maksumuistutuksen. Perintätoimisto puolestaan lähettää laissa säädetyt edellytykset täyttäviä maksuvaatimuksia.

Kaupungin yksityisoikeudellisten saatavien oikeudellisesta perinnästä huolehtii hallintokeskuksen oikeuspalvelut. Oikeuspalvelut voisi ilman perintätoimistovaihettakin suorittaa nykyiset tuomioistuimeen haastamisen toimenpiteet eli maksuvaatimuksen lähettämisen ja haastehakemuksen tekemisen. Tällainen menettely kuitenkin vaatisi oikeuspalveluihin huomattavaa lisäresursointia asiamäärien kasvaessa, koska saataville ei tulisi perintätoimistovaiheessa nyt tulevia suorituksia. Lisäksi nopea oikeudellinen käsittely ilman perintätoimien kautta tulevaa vapaaehtoisen suorittamisen mahdollisuutta olisi velallista kohtaan sangen tiukkaa. Tuomioistuimen antamasta velkomustuomiosta seuraa velalliselle myös maksuhäiriömerkintä (luottotietolaki (11.5.2007/527) 13 § 1 mom. 3 kohta) ja velvollisuus oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen.

Vastaavasti julkisoikeudellisten saatavien toimittaminen suoraan Talpasta ulosottoviranomaiselle ilman vapaaehtoisen suorittamisen mahdollisuutta olisi rankka toimenpide. Tuloksettomasta ulosmittauksesta seuraa niin ikään maksuhäiriömerkintä (luottotietolaki 13 § 1 mom. 4 kohta) sekä vastuu ulosottomaksuista. Ulosottovirasto tarvitsisi lisäresursseja, jos se alkaisi ilman perintävaihetta käsitellä kaupungin maksamatta jääviä saatavia. Talpan tulisi myös lähettää toinen perintäkirje (maksuvaatimus), jolloin sen työmäärä tässäkin vaihtoehdossa kasvaisi.

Lisätiedot: Peltonen Antti, kaupunginasiamies, puhelin 310 78865

Sami Sarvilinna
kaupunginlakimies

Antti Peltonen
kaupunginasiamies

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO
HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR
Saapunut/Inkommit
11. 05. 2011
Dnro/Dnr KHS 2011-599/011
Tehtäväluokka
Uppgiftsklass

Kaupunginhallitus
PL 1 (Pohjoisesplanadi 11-13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

160 §
LAUSUNTO KAUPUNGINHALLITUKSELLE VALTUUTETTU PAAVO ARHINMÄEN ALOITTEESTA PERINTÄTOIMISTOJEN KÄYTÖSTÄ LUOPUMISEKSI KAUPUNGIN MAKSUJEN PERINNÄSSÄ

Sosv 2011-406
Esityslistan asia Sosj/11

Sosiaalilautakunta päätti antaa aloitteesta kaupunginhallitukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

Sosiaalihuollon asiakasmaksujen perintä on keskitetty pääosin taloushallintopalveluun, jolle sosiaaliviraston talous- ja suunnittelupalveluista toimitetaan palvelun käyttäjältä perittävän maksun määrä. Taloushallintopalveluista lähetetään lasku ja, mikäli sitä ei ole eräpäivään mennessä maksettu, maksumuistutus, josta peritään viiden euron suuruinen perimispalkkio. Tämän jälkeen edelleen maksamatta olevat laskut siirtyvät perintäyritys Lindorffin perittäviksi. Lindorff lähettää asiakkaalle maksuvaatimuksen, josta se velottaa 30,06 euroa perimismaksua. Jos maksua ei suoriteta, Lindorff siirtää asian ulosottoviranomaisten perittäväksi.

Sosiaalihuollon maksuista merkittävimmät sekä perittävien maksujen euromäärän että maksuvelvollisten määrän suhteen lienevät lasten päivähoitomaksut sekä vanhusten laitoshoidon ja palveluasumisen maksut.

Lasten päivähoidosta määrätään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 a §:n mukaan määräytyvä kuukausimaksu. Kuukausimaksu määräytyy perheen tulojen ja perheen koon mukaan. Perheen tuloina huomioidaan palvelun käyttäjän sekä hänen kanssaan yhteistaloudessa asuvan aviopuolison tai avopuolison veronalaiset ja verosta vapaat tulot (10 a § 1 mom.).

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta peritään maksukyvyn mukaan määräytyvä maksu (7 c § 1 mom.) ja tulona otetaan huomioon hoidos-

sa olevan tulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen sekä verosta vapaat tulot (10 b § 1 mom.).

Sosiaaliviraston pysyväisohjeen Sosiaalihuoltolain mukaisesta palveluasumisesta asiakkaalta perittävät maksut (1.3.2.15; 31.3.2011) mukaan palveluasumisesta asukkaalta perittävä maksu määrätään henkilön jatkuvien ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen jäävien ja verosta vapaiden tulojen mukaan.

Lastensuojelusta perittävien maksujen perintä hoidetaan kokonaan sosiaaliviraston laki- ja perintäyksikössä. Tämä johtuu siitä, että näiden maksujen perintä poikkeaa muista sosiaalipalveluista perittävien maksujen perinnästä.

Asiakasmaksulain 7 §:n 1 momentin mukaan lapselle järjestetystä perhehoidosta tai laitoshuollosta voidaan, milloin se on asianomaisten toimeentulon edellytykset ja huollolliset näkökohdat huomioon ottaen perusteltua, periä hänen vanhemmiltaan maksu, joka voi olla enintään lapsen elatuksesta annetun lain mukaan määräytyvän elatusavun suuruinen.

Jos vanhemmalle on jo tuomioistuimen päätöksellä määrätty velvollisuus suorittaa elatusapua lapselleen, kunta voi maksua määräämättä periä ja nostaa nämä elatusavut siltä ajalta, jolloin lapsi saa perhehoitoa tai laitoshuoltoa (7 § 2 mom.).

Tämän lisäksi kunta voi periä perhehoidosta tai laitoshuollosta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi kohtuullista maksua myös lapsen asiakasmaksulain 14 §:ssä tarkoitetuista tuloista, korvauksista tai saamisista (7 § 3 mom.). Näitä tuloja ovat esimerkiksi lapsilisät, perhe-eläkkeet ja elatustuet.

Lastensuojelulain 77 §:n 1 momentti velvoittaa kuntaa varaamaan kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen asiakasmaksulain 14 §:n mukaisista tuloista vähintään 40 prosenttia hänen itsenäistymistään varten.

Lastensuojelun perinnässä korostuu erityisesti velvollisuus ottaa jatkuvasti huomioon, että maksujen periminen ei saa vaarantaa tavoitetta perheen jälleen yhdistämisestä.

Edellä sanotun perusteella lastensuojelun perintä tulee myös tulevaisuudessa hoitaa sosiaaliviraston omana toimintana.

Asiakasmaksulain 10 § sisältää yleissäännöksen tekijöistä, jotka otetaan huomioon maksua määrättäessä. Tällaisia ovat henkilön eläminen yhteistaloudessa, alaikäisten lasten eläminen samassa taloudessa, henkilön tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut maksukykyyn vaikuttavat seikat sekä lapsen elatuksesta annetussa laissa tarkoitettu elatusvelvollisuus.

Edellä todetut esimerkit osoittavat, että sosiaalipalveluista sosiaalivirastossa perittävät maksut määrätään siten, että ne kohtuullisesti vastaavat asiakkaan tosiasiallista maksukykyä. Tästä seuraa, että maksun suorittamatta jättämisen ei tulisi johtua asiakkaan maksukykyyn nähden liian korkeaksi määritellystä maksusta.

Mikäli henkilön maksukykyyn vaikuttavissa tekijöissä tapahtuu hänen maksukykyään heikentäviä muutoksia, asiassa tulee tehdä uusi muutoksenhakukelpoinen päätös ajantasaisten tulotietojen perusteella.

Jo erääntyneiden maksujen osalta tulee sovellettavaksi asiakasmaksulain 11 §:n 1 momentti, jonka mukaan sosiaalipalvelusta määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä taikka henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Jos asiakas katsoo, että sosiaalipalvelusta määrätty maksu vaarantaa hänen toimeentulonsa, hän voi vaatia maksun perimättä jättämistä. Päätöksen asiassa tekee talous- ja suunnittelupalvelujen asiakasmaksupäällikkö ja päätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta asianomaiselta muutoksenhakujaostolta.

Tämän lisäksi on otettava huomioon toimeentulotuesta annetun lain 7 b §, jonka mukaan toimeentulotukea maksetaan perusosalla katettavien menojen ja asumismenojen lisäksi muun muassa vähäistä suurempiin terveydenhuoltomenoihin. Näitä menoja ovat esimerkiksi terveyskeskusmaksut, joihin asiakkaalla on oikeus saada tarvittaessa toimeentulotukea.

Sosiaalivirasto on neuvotellut noin kahden vuoden ajan terveyskeskuksen kanssa siitä, että terveyskeskus perisi toimeentulotuen asiakkaina oleville henkilöille terveydenhuollon palveluista määrätyt maksut sosiaalivirastolta. Tämä ei ole ollut mahdollista muun muassa siksi, että tietosuojasäännökset estävät sosiaalivirastoa luovuttamasta tietoa toimeentulotuen asiakkuudesta automaattisesti terveyskeskukselle.

Edellä sanotun perusteella voidaan katsoa, että vähävaraisten sosiaalihuollon asiakkaiden oikeusturva ja maksujen kohtuullisuuden arviointi

on maksujen määräämisessä melko hyvin turvattu. Julkisten asiakasmaksujen periminen on kuitenkin sellaista toimintaa, joka on sekä sosiaalisista että oikeusturvasyistä syytä pitää julkisen vallan toimintana. Sosiaalilautakunta kannattaa siirtymistä sellaiseen käytäntöön, jossa asiakasmaksujen periminen hoidetaan julkisen sektorin toimintana.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

Päätös syntyi yksimielisesti jäsen Jouko Kajanojan ehdotettua jäsen Antti Valppaan kannattamana, että esittelijän lausuntoehdotuksen viimeinen kappale, joka kuului: "Edellä sanotun perusteella voidaan katsoa, että vähävaraisten sosiaalihuollon asiakkaiden oikeusturva ja maksujen kohtuullisuuden arviointi on maksujen määräämisessä turvattu. Sosiaalipalveluista määrättyjen maksujen periminen kokonaan sosiaaliviraston omana toimintana, vaihtoehtona perintäyritysten käytölle, ei olisi tarkoituksenmukaista, koska se veisi viraston voimavaroja varsinaisesta palvelutuotannosta.", muutettaisiin kuulumaan seuraavasti: "Edellä sanotun perusteella voidaan katsoa, että vähävaraisten sosiaalihuollon asiakkaiden oikeusturva ja maksujen kohtuullisuuden arviointi on maksujen määräämisessä melko hyvin turvattu. Julkisten asiakasmaksujen periminen on kuitenkin sellaista toimintaa, joka on sekä sosiaalisista että oikeusturvasyistä syytä pitää julkisen vallan toimintana. Sosiaalilautakunta kannattaa siirtymistä sellaiseen käytäntöön, jossa asiakasmaksujen periminen hoidetaan julkisen sektorin toimintana."

Lisätiedot:
Välimäki Karri, vs. johtava lakimies, puhelin 310 43970

Anneli Levänen
pöytäkirjanpitäjä

LIITTEENÄ Läheteasiakirjat

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO
HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR
Saapunut/Inkommit
02. 05. 2011
Dnro/Dnr Khs 2011-599
Tehtäväluokka 011
Uppgiftsklass 12

Kaupunginhallitus
PL 1 (Pohjoisesplanadi 11-13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

26 §
LAUSUNTO PAAVO ARHINMÄEN VALTUUSTOALOITTEESTA PERINTÄTOIMISTOJEN KÄYTÖSTÄ LUOPUMISESTA

Talpa 2011-17
Esityslistan asia Tj/4

Johtokunta päätti antaa kokouksessa muutetun liitteen 1 mukaisen lausunnon kaupunginhallitukselle Paavo Arhinmäen valtuustoaloitteesta perintätoimistojen käytöstä luopumisesta.

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:
Tirkkonen Elina, palvelupäällikkö, puhelin 310 25290

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä 29.4.2011 ja asianosaista koskeva päätös on annettu postin kuljetettavaksi seuraavana arkityöpäivänä pöytäkirjan nähtävänäpitämisestä.

Päivi Turpeinen
hallintopäällikkö

HELSINGIN KAUPUNKI HELSINGFORS STAD TALOUSHALLINTOPALVELU EKONOMIFÖRVALTINGSTJÄNSTEN

LAUSUNTO KAPUNGINHALLITUKSELLE PAAVO ARHINMÄEN VALTUUSTOALOITTEESTA PERINTÄTOIMISTOJEN KÄYTÖSTÄ LUOPUMISESTA

Helsingin kaupunginhallitus on kokouksessaan 2.5.2005 hyväksynyt kaupungin rahasaatavien laskutus- ja perintäohjeen, jossa yleisperiaatteeksi todetaan, että "Kaupungin rahasaatavat on laskutettava ja perittävä tehokkaasti, nopeasti ja taloudellisesti". Ohjeessa todetaan myös: "Kaupungin yksiköt voivat käyttää kaupungin organisaation ulkopuolista perintätoimistoa, mikäli se taloudelliset seikat ja toiminnan luonne huomioon ottaen on perusteltua".

Helsingin kaupungin Taloushallintopalvelu -liikelaitos (Taloushallintopalvelu) tarjoaa laskutuspalveluita tällä hetkellä 26 asiakasvirastolle ja yhdelle liikelaitokselle. Vuonna 2010 kaupungin rahasaatavista lähetettiin Taloushallintopalvelun laskutusosaston toimesta velallisille noin 1,1 miljoonaa laskua ja kaupungin hammashoitoloissa asiakkaille tulostettiin ja annettiin yli 200.000 laskua. Kaksi viikkoa eräpäivän jälkeen edellä mainituista laskuista oli kappalemääräisesti 12,83 % maksamatta. Näistä kaupungin saatavista Taloushallintopalvelun laskutusosasto lähetti vuonna 2010 yhteensä 167.000 maksumuistutusta. Taloushallintopalvelun lähettämä maksumuistutus johti toivottuun tulokseen eli kaupungin saatavan suorittamiseen 46,78 % tapauksista. Vuonna 2009 Taloushallintopalvelun laskutusosasto lähetti 159.000 maksumuistutusta, mikä vastaa 12,35 % lähetettyjen laskujen lukumäärästä. Näistä suoritukseen johti 47,14 %.

Edellä esitetyt luvut osoittavat, että kaupungin toimesta lähetetty maksumuistutus tehoaa vain vajaassa 50 % tapauksista. Luvut osoittavat myös, että haasteet kaupungin saatavien perinnässä lisääntyvät vuosittain.

Vuonna 2010 Taloushallintopalvelun laskutusosasto antoi perintätoimistolle toimeksiannon yhteensä 89.158 saatavan perinnästä. Vuonna 2009 Taloushallintopalvelu antoi perintätoimistolle 84.209 toimeksiantoa. Euromääräisesti Taloushallintopalvelu siirtää perintätoimiston perittäväksi vuosittain 5 -7 miljoonan euron saatavat. Perintään siirrettyjen julkisoikeudellisten saatavien keskimääräinen suuruus vuonna 2010 oli 67 euroa ja yksityisoikeudellisten saatavien 500 euroa.

Perintäpalveluista laaditun sopimuksen mukaisesti Lindorff Oy perii saatavaa lähettämällä velallisille 2-3 maksuvaatimusta. Mikäli maksuvaatimukset eivät tuota tulosta, perintätoimisto lähettää sopimuksen mukaisesti suoraan ulosottokelpoiset saatavat ulosottoperintään, palauttaa yksityisoikeudelliset saatavat kaupungille oikeudellista perintää varten sekä sopimuksen mukaisesti siirtää esim. pienet saatavat perintätoimiston jälkiperintäyksikköön. Mikäli ulosottotoimet osoittautuvat tuloksettomiksi, perintätoimisto jatkaa saatavien perintää jälkiperinnässä. Sopimuksen mukaisesti perintätoimisto hoitaa kaupungin rahasaatavien perinnän saatavien vanhenemiseen asti.

Kuluvan vuoden tammikuussa perintätoimistolle perittäväksi lähetetyistä saatavista Helsingin kaupunki on (tilastotieto 31.3.2011) saanut suorituksen julkisoikeudellisten saatavien osalta 29,4 % saatavista ja yksityisoikeudellisten saatavien osalta 92,8 % saatavien euromäärästä. Helmikuussa annettujen perintätoimeksiantojen osalta vastaavat luvut ovat 30,1% ja 54,9%. Perintätoimiston lähettämät maksuvaatimukset ovat siis tehokas lisä vapaaehtoisessa perinnässä.

hoitaa kaupungin saatavien vapaaehtoinen perintä yhteistyössä perintätoimiston kanssa on tehokas, toimiva ja velallisia kohtaan tasapuolinen.

Toisen maksumuistutuksen lähettäminen Taloushallintopalvelun toimesta edellyttäisi perinnän palvelualueen lisäresurssointia ja todennäköisesti heikentäisi perinnän tehokkuutta. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa muutos tarkoittaisi resurssien siirtoa asiakasvirastojen palvelutoiminnasta taloushallinnon tehtäviin.

Mikäli perintätoimiston maksuvaatimuksia ei lähetettäisi velallisille, toimeksiannot ulosottovirastoon lisääntyisivät. Niinikään Taloushallintopalvelun ulosottovirastolle maksamat estemaksukustannukset lisääntyisivät.

Julkisoikeudelliset maksut vanhenevat aiheutumisvuotta seuraavan viidennen kalenterivuoden päättyessä ja yksityisoikeudelliset saatavat vanhenevat lopullisesti runsaan 15 vuoden kuluttua. Mikäli saatavat jatkossa valvottaisiin vanhenemiseen asti kaupungin omana toimintana nykyinen taso säilyttäen, perinnän palvelualueen työmäärä todennäköisesti tuplaantuisi (nykyinen mitoitus 9 henkilöä). Henkilöresurssien lisäksi tehtävä edellyttäisi mittavaa räätälöintiä tulevaan laskentatoimen tietojärjestelmään.

Helsingin kaupungin Taloushallintopalvelu -liikelaitoksen johtokunta toteaa, että perintätehtävien hoitaminen yhteistyössä perintätoimiston kanssa on Helsingin kaupungin rahasaatavien laskutus- ja perintäohjeen mukaisesti tehokasta ja taloudellista. Tehokas perintä antaa oikean viestin siitä, että kaupungin perimät julkisoikeudelliset ja yksityisoikeudelliset maksut on tarkoitettu maksettaviksi. Edellä mainittu huomioon ottaen, ei nähdä perusteita perintätoimistojen käytöstä luopumiseksi.